

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-312-5-3>

**PERSONAL MATURITY, PROFESSIONAL
SELF-IDENTIFICATION, PROFESSIONAL ACTIVITIES
OF A PSYCHOLOGIST**

**ОСОБИСТІСНА ЗРІЛІСТЬ, ПРОФЕСІЙНА
САМОІДЕНТИФІКАЦІЯ, ПРОФЕСІЙНА
ДІЯЛЬНІСТЬ ПСИХОЛОГА**

Kapushchenko D. S.

*Student
Interregional Academy of Personnel
Management
Kyiv, Ukraine*

Капушенко Д. С.

*студентка
Міжрегіональна академія
управління персоналом
м. Київ, Україна*

У зв'язку з підвищенням суспільної значущості професії психолога дедалі більше досліджень присвячується психологічному аналізу саме цієї діяльності (В. О. Моляко, В. В. Рибалка та ін.) та професійному становленню майбутніх психологів зокрема (Г. С. Абрамова, О. Ф. Бондаренко, Ж. П. Вірна, та ін.).

У роботах зазначених вчених є думка про те, що професійна підготовка майбутніх практичних психологів повинна здійснюватися у новій особистісно орієнтованій парадигмі, передбачати актуалізацію професійно важливих особистісних якостей, орієнтуватись на формування професійної компетентності психолога, а також створення системи професійних навичок, які дозволяють досягати професійного успіху, самореалізації, набуття професійної культури спілкування, професійної інтуїції, рефлексії.

Професійна ідентичність визначається як психологічна категорія, що означає усвідомлення людиною своєї приналежності до певної професії та професійної спільноти. Слід зазначити, що механізм свідомості визначає як характер формування, так і специфіку сутності цього явища [1, с. 400]

Актуальність дослідження феномену особистісної зрілості виникає з наступних причин: важливим є аналіз соціально-психологічних характеристик суб'єкта, який відіграє активну перетворювальну роль у сучасному трансформаційному суспільстві; необхідно більш чітко

визначити поняття «особистісна зрілість»; важливо визначити показники особистісної зрілості для діагностики та формування особистісного потенціалу.

У сучасних дослідженнях особистісна зрілість розглядається в її контексті з використанням соціальних та індивідуальних критеріїв. Підставою для цього є положення Е. Еріксона [2, с. 210] про психосоціальну зрілість, яка передбачає можливість прийняття людиною системи соціальних і міжособистісних ролей та ролевих уподобань.

А. Мікляєва [3, с. 36–43] констатує, що «особистісна зрілість» (як і її протилежність – «особистісний інфантилізм») є не атрибутом самої особистості, який формується в процесі її онтогенетичного розвитку, а особливим соціальним конструктом, який слугує «мірилом» досягнутого особистістю рівня розвитку по відношенню до актуальних вимог соціально-історичного контексту її становлення.

Найважливішою передумовою ефекту особистісної зрілості є реалізація трансформації (як однієї з тенденцій розвитку особистості) на рівні его-ідентичності (як здатності зберігати внутрішню цілісність між власною цілісністю та ідентичністю, наданою іншими), що призводить до включення особистісного потенціалу (внутрішніх ресурсів) і трансценденції (виходу за межі наявного досвіду) (О. Штепа [4, с. 61–66]).

О. Штепа вводить десять характеристик зрілої особистості: Відповідальність, Толерантність, Автономність, Креативність, Контактність, Глибинність переживань, Децентрація, Самоприйняття, Синергізм, Життєва філософія.

Професійна ідентифікація психолога-консультанта є невід'ємною складовою професійної ідентичності особистості, яка включає прийняття провідних професійних ролей відповідно до напрямів психологічної професійної практики, цінностей і норм, наявність мотиваційних структур, що спонукають психолога до ефективної професійної діяльності (Н. Пов'якель [5, с. 81–87]).

Ядром професійної готовності психолога як показника сформованості професійної ідентичності є особистісна зрілість фахівця, його прагнення до всебічного розвитку власного потенціалу та готовність до самотрансформації (М. Дідик [6, с. 3–20]).

Зріла особистість самовизначається, здатна координувати власну життєдіяльність на основі своїх потреб, прагне до продуктивного і доцільного використання власних здібностей відповідно до життєвих завдань. Має здатність до саморегуляції, може визначати та

контролювати перебіг подій у житті, адаптувати стиль спілкування та активно взаємодіяти з соціальним оточенням.

Таким чином, особистісна зрілість може розглядатися не тільки як характеристика людини, але і як професійна риса, яка потребує тренування і подальшого вдосконалення. Як показує досвід, в рамках підготовки майбутніх фахівців та формування їх особистісної зрілості для сучасної психології важливим є пошук альтернативних існуючим методів роботи, оскільки вимоги до особистості психолога-практика є своєрідними, зумовленими системою професійних сфер діяльності. Разом з тим, результати підготовки практичних психологів свідчать, що існуюча система вищої освіти не повною мірою забезпечує підготовку особистісної зрілості фахівця з практичної психології, здатного якісно та високопрофесійно виконувати визначені завдання у своїй практичній діяльності

Література:

1. Климов Е. А. Психология профессионала / Е. А. Климов. Москва : Изд-во «Институт практической психологии», Воронеж : НПО «МОДЭК», 1996. 400 с.
2. Кобышева Л. И. Диагностика профессионально значимых личностных качеств будущих социальных педагогов как средство совершенствования их профессиональной подготовки : дис. кандидата пед. наук : 13.00.01, 19.00.07 / Лариса Илларионовна Кобышева. Таганрог, 2001. 210 с.
3. Дідик Н. М. Теоретичне обґрунтування моделі професійно-значущих характеристик особистісної зрілості майбутніх психологів. *Практична психологія та соціальна робота*. 2013. № 12. С. 36–43.
4. Клищевская М.В. Профессионально-важные качества как необходимые и достаточные условия прогнозирования успешной деятельности. *Вестник Московского университета*. 1999. № 4. Серия 14. Психология. С. 61–66.
5. Емельянов Ю. Н. Обучение общению в учебно-тренировочной группе. *Психологический журнал*. 1987. №2. Т. 8. С. 81–87.
6. Анцыферова Л. И. Методологические проблемы психологии развития. Принципы развития в психологии. Москва : Наука, 1978. С. 3–20.